

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

วัยรุ่นและเยาวชนเป็นระยะเปลี่ยนผ่านของชีวิตจากวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นช่วงวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ขณะนี้พบว่าวัยรุ่นและเยาวชนทั่วโลกที่เข้าไปข้องเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศในลักษณะต่างๆ มีจำนวนมากกว่าในอดีต โดยพบว่าแนวโน้มการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรเพิ่มขึ้น ผลกระทบที่ตามมาคือการตั้งครรภ์ที่ไม่พร้อม การแท้ง การทอดทิ้งบุตร การติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ การตั้งครรภ์ที่ไม่พร้อมในวัยรุ่น มีสาเหตุที่สำคัญ คือ การไม่คุมกำเนิด หรือมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ได้ป้องกัน ปัจจัยเสริมที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการไม่คุมกำเนิดของวัยรุ่น คือ ขาดความเข้าใจเรื่องการคุมกำเนิดอย่างถูกวิธี ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองเมื่ออยู่กับเพศตรงข้าม การใช้สารเสพติด รวมทั้งไม่สามารถเข้าถึงบริการคุมกำเนิดที่มีประสิทธิภาพ (กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2555, คำนำ)

จากข้อมูลสถิติของสำนักนโยบายและแผนยุทธศาสตร์กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ.2548-2556 พบว่าอัตราการคลอดของหญิงอายุ 15-19 ปี เริ่มมีการเพิ่มขึ้นเกินเกณฑ์เป้าหมาย ที่ไม่เกิน 50 ต่อประชากรหญิงอายุ 15-19 ปีพันคน ในปี พ.ศ.2551 เป็นต้นมา จนเท่ากับ 51.2 ต่อประชากรหญิงอายุ 15-19 ปีพันคน ในปี พ.ศ.2556 อัตราการคลอดของหญิงอายุ 15 -19 ปีพันคนระหว่างปี พ.ศ.2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555 และ 2556 มีอัตราการตั้งครรภ์ ดังนี้ 49.3, 48.9, 49.7, 50.1, 50.1, 50.1, 53.6, 53.8 และ 51.2 (สำนักงานอนามัยการเจริญพันธุ์, 2557, หน้า 2)

ในช่วงปี 2551-2555 พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นของเยาวชนไทยมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ จากข้อมูลการสำรวจร้อยละของนักเรียนเคยมีเพศสัมพันธ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปี 2551, 2552, 2553, 2554 และ 2555 แยกเพศชาย ดังนี้ 3.7, 2.3, 4.2, 2.6 และ 4.4 เพศหญิง ดังนี้ 3.0, 4.2, 3.0, 5.3 และ 5.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขในปี 2555 พบว่ามีการตั้งครรภ์ซ้ำและคลอดในหญิงกลุ่มอายุน้อยกว่า 20 ปี, 15-19 ปี และน้อยกว่า 15 ปี ร้อยละ 11.6, 11.7 และ 6.5 ตามลำดับ สถานการณ์การคลอดบุตรของวัยรุ่นไทย ปี 2556 พบว่า อัตราการคลอดบุตรของวัยรุ่น อยู่ที่ 41.54 เมื่อจำแนกรายภาค พบว่าภาคกลางมีอัตราการคลอดบุตรของช่วงวัยรุ่น สูงสุด อยู่ที่ 48.93 รองลงมาเป็นภาคเหนือ ภาคใต้ กรุงเทพมหานคร และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งปี 2556 อัตราการคลอดบุตรของวัยรุ่นกลุ่มอายุน้อยกว่า 20 ปีต่อพัน

คน ของจังหวัดเพชรบูรณ์ อยู่ที่ 38.71 (สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2557, หน้า 1-6)

สาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้นนั้นเกิดจากปัจจัยหลายประการ เช่น พัฒนาการทางเพศสมบูรณ์ก่อน พัฒนาการทางอารมณ์ วัยรุ่นปัจจุบันเติบโตขึ้นจากวัฒนธรรมสมัยใหม่ ได้รับอิทธิพลของสื่อต่าง ๆ อีกทั้งการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษา ยังไม่ชัดเจน และยังขาดการเสริมสร้างความรู้และทักษะให้กับครูผู้สอน ครูที่ปรึกษา หรือแม้แต่ครูแนะแนวอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ที่แตกต่างกันตามนโยบายและความพร้อมของสถานศึกษา ตลอดจนพ่อแม่ผู้ปกครองยังเห็นว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องที่ไม่ควรจะพูดถึง ไม่กล้าพูดคุย หรือไม่รู้จะพูดอย่างไรกับลูก และมักจะปล่อยให้เป็นการเรียนรู้กันเองในหมู่วัยรุ่น ทำให้ได้รับความรู้ที่ไม่ตรงกับข้อเท็จจริง เกิดความเชื่อ และปฏิบัติตนผิดพลาด (กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2555, หน้า 4) ค่านิยมกลุ่มวัยรุ่นที่ว่าการมีเพศสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามจำนวนมากจะทำให้เป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อน ร่วมกับการขาดความรู้ ความเข้าใจ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหามากมาย เช่น การทำแท้งเถื่อน ภาวะแทรกซ้อนจากการตั้งครรภ์ การเสียโอกาสทางการศึกษา รวมทั้งหน้าที่การงานที่ดีในอนาคต (บุญฤทธิ์ สุวรรรัตน์, 2557, หน้า 31)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษาเป็นการศึกษาด้านสุขภาพที่มีเป้าหมาย เพื่อการดำรงสุขภาพ การสร้างเสริมสุขภาพและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล ครอบครัว และชุมชนให้ยั่งยืน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนจะได้เรียนรู้เรื่องธรรมชาติของการเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์ ปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญเติบโต ความสัมพันธ์เชื่อมโยงในการทำงานของระบบต่างๆ ของร่างกาย รวมถึงวิธีปฏิบัติตนเพื่อให้เจริญเติบโตและมีพัฒนาการที่สมวัย ตลอดจนเรียนรู้เรื่องคุณค่าของตนเองและครอบครัว การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ความรู้สึกทางเพศ การสร้างและรักษาสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น สุขปฏิบัติทางเพศ และทักษะในการดำเนินชีวิต สาระที่ 1 การเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์ มาตรฐาน พ 1.1 เข้าใจธรรมชาติของการเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์ สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว มาตรฐาน พ 2.1 เข้าใจและเห็นคุณค่าตนเอง ครอบครัว เพศศึกษา และมีทักษะในการดำเนินชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 3)

จากมาตรฐานหลักสูตรดังกล่าวในทางการศึกษาเชื่อว่าเรื่องเพศศึกษาเป็นความรู้ทั่วไปที่ควรจะให้เด็กได้ศึกษาเล่าเรียนภายในขอบเขตที่เหมาะสมของแต่ละวัย การสอนเพศศึกษาให้แก่เด็กนับได้ว่าเป็นการสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเพื่อช่วยให้เด็กสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตามควรแก่อัตภาพที่แท้จริงทั้งในปัจจุบันและในอนาคต เพศศึกษาจึงเป็นการศึกษาที่สำคัญส่วนหนึ่งซึ่งทำให้นักเรียนได้รับทั้งความรู้ ความเข้าใจ ทศนคติหรือความรู้สึกที่ดีในเรื่องธรรมชาติของเพศและพฤติกรรมทางเพศ เพื่อสามารถปฏิบัติตนให้มีสุขภาพและสวัสดิภาพที่สมบูรณ์ รวมทั้งสามารถประพฤติตัวให้เกิดความสัมพันธ์อันดี

ระหว่างเพศเดียวกันและเพศตรงข้าม (สุชาติ โสมประยูร, และ วรณี โสมประยูร, 2541, หน้า 157)

หลักสูตรมีความสำคัญในการจัดการศึกษาทุกระดับ เพราะเป็นโครงร่างกำหนดกรอบแนวทางการปฏิบัติที่จะนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตรวมทั้งเป็นแนวทางในการให้การศึกษา ให้วิชาความรู้ การถ่ายทอดวัฒนธรรม การปลูกฝังเจตคติและค่านิยม (ฉันท ชาติทอง, 2552, หน้า 3)

โรงเรียนบ้านบึงนาจานทำการสอนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา มีนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่อยู่ในวัยรุ่นศึกษาอยู่ ซึ่งพบว่าเมื่อนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาเริ่มมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ ส่งผลให้นักเรียนออกกลางคันและเสียโอกาสทางการศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่า หากสามารถพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวัยใสเข้าใจเพศศึกษาให้กับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ซึ่งเป็นช่วงของวัยรุ่นตอนต้นได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศศึกษาอย่างถูกต้องและเหมาะสมกับวัย จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจการเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์ การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง และมีทัศนคติที่ดีในเรื่องธรรมชาติของเพศ เพื่อเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวัยใสเข้าใจเพศศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6
2. เพื่อประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมวัยใสเข้าใจเพศศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ที่เรียนตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้หลักสูตรฝึกอบรมวัยใสเข้าใจเพศศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6
2. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศศึกษา และมีพฤติกรรมที่ดีในการปฏิบัติตนต่อเพศตรงข้ามได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
3. เป็นแนวทางให้ผู้บริหาร ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ใช้ผลการวิจัยในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอื่น ๆ ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ปีการศึกษา 2557 ของโรงเรียนในศูนย์พัฒนาวิชาการศรีเทพหนองย่างทอย 10 โรงเรียน จำนวน 290 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 โรงเรียนบ้านบึงนาจาน อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ปีการศึกษา 2557 ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยการจับสลากโรงเรียนและเนื่องจากโรงเรียนบ้านบึงนาจาน มีจำนวนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 จำนวน 50 คน จึงใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น คือ หลักสูตรฝึกอบรมวัยใสเข้าใจเพศศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศในวัยรุ่น

2.2.3 ความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตร

3. ระยะเวลาในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามหลักสูตร ปีการศึกษา 2557 ใช้ระยะเวลาสอน จำนวน 2 วันๆละ 6 ชั่วโมง รวมเวลาทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง

4. ขอบเขตเนื้อหา

เนื้อหาหลักสูตรฝึกอบรมวัยใสเข้าใจเพศศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 สาระที่ 1 การเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์ มาตรฐาน พ 1.1 เข้าใจธรรมชาติของการเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์ สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว มาตรฐาน พ 2.1 เข้าใจและเห็นคุณค่าตนเอง ครอบครัวเพศศึกษา และมีทักษะในการดำเนินชีวิต โดยผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาของหลักสูตรประกอบด้วย

4.1 ความสำคัญของระบบสืบพันธุ์

4.2 การเปลี่ยนแปลงทางเพศ

4.3 วิธีดูแลรักษาระบบสืบพันธุ์

4.4 การวางตัวที่เหมาะสมกับเพศ

4.5 พฤติกรรมเสี่ยงที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์

4.6 ผลจากการมีเพศสัมพันธ์

4.7 การคุมกำเนิด

นิยามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่เป็นหลักสูตรฝึกอบรมซึ่งมีกระบวนการพัฒนาหลักสูตร 7 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1)การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2)การกำหนดจุดมุ่งหมาย 3)การเลือกเนื้อหา 4)การจัดเนื้อหา 5)การเลือกประสบการณ์การเรียนการสอน 6)การจัดประสบการณ์การเรียนการสอน 7)การประเมินผล

หลักสูตรฝึกอบรมวัยใสเข้าใจเพศศึกษา หมายถึง แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพศศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ประกอบด้วย 1)หลักการ 2)จุดมุ่งหมาย 3)โครงสร้าง 4)ขอบข่ายเนื้อหาสาระ 5)กิจกรรมในการฝึกอบรม 6)สื่อและวัสดุประกอบการฝึกอบรม 7)ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม 8)การวัดประเมินผล

วัยใส หมายถึง ช่วงของวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงจากเด็กไปสู่ผู้ใหญ่ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เป็นการเข้าสู่ภาวะทางเพศโดยสมบูรณ์ จึงเป็นวัยแห่งการปรับตัว และก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมาได้ง่าย ช่วงอายุโดยเฉลี่ยของวัยรุ่นโดยทั่วไปอยู่ระหว่าง 10-19 ปี

ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศในวัยรุ่น หมายถึง การแสดงทัศนคติเกี่ยวกับพฤติกรรมระหว่างเพศชายและหญิง ซึ่งวัดจากแบบประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศในวัยรุ่น โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศศึกษาจากการฝึกอบรม ประเมินได้จากคะแนนของนักเรียนที่ได้รับจากการใช้แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจของนักเรียน เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย เลือกตอบ 4 ตัวเลือก ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น

ความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตร หมายถึง การแสดงความรู้สึก ความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมวัยใสเข้าใจเพศศึกษา ซึ่งวัดจากแบบประเมินความพึงพอใจ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนบ้านบึงนาจาน อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

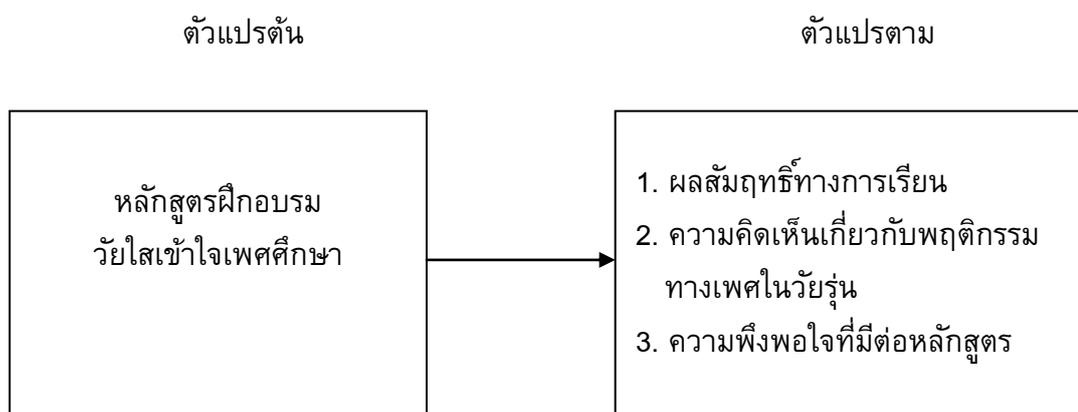
กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้า วัยใสเข้าใจเพศศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 โดยผู้วิจัยได้สำรวจแนวคิดและงานวิจัยต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางศึกษาในการพัฒนาหลักสูตร

จากกระบวนการพัฒนาหลักสูตรผู้วิจัยได้นำแนวคิดของนักการศึกษา และผู้ที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรดังกล่าวมาสังเคราะห์ ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรเพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวัยใสเข้าใจเพศศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ดังนี้ ฮิลดา ทาบา (Hilda Taba, 1962, p.12) ได้เสนอขั้นตอนของการ

ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรไว้ 7 ข้อ ดังนี้ 1)การวินิจฉัยความต้องการ (cyanosis of need) สํารวจความต้องการและความจำเป็นต่างๆ ของสังคม 2)กำหนดจุดประสงค์ (formulation of objective) กำหนดจุดประสงค์ ที่ชัดเจนและเข้าใจตรงกันตามสังคมต้องการ 3)การเลือกเนื้อหาสาระ (selection of content) เลือกเนื้อหาที่จะสอนให้ตรงกับความต้องการและความจำเป็นของสังคม 4)จัดเนื้อหาสาระ (organization of content) จัดระเบียบ จัดลำดับแก้ไข ปรับปรุงเนื้อหาสาระที่คัดเลือกไว้ในขั้นที่ 3 5)เลือกประสบการณ์การเรียนรู้ (selection of learning experiences) คัดเลือกประสบการณ์เพื่อการเรียนรู้ ซึ่งจะนำมาเสริมเนื้อหาสาระให้สมบูรณ์ 6) การจัดประสบการณ์เพื่อการเรียนรู้ (organization of learning experiences) จัดระเบียบ จัดลำดับ แก้ไขปรับปรุงประสบการณ์ต่างๆ และ 7)การตัดสินใจว่ามีเนื้อหาประสบการณ์อะไรที่จะต้องประเมินผลว่าได้มีการเรียนรู้ตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ เพียงใด และกำหนดด้วยว่าจะใช้วิธีประเมินผลอย่างไร มีอะไรที่จะช่วยประเมินผลได้บ้าง

จากการศึกษากระบวนการพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการพัฒนาหลักสูตร ผูกอบรมวัยใสเข้าใจเพศศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 มีกระบวนการดำเนินการ 7 ขั้น ดังนี้ 1)ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2)กำหนดจุดมุ่งหมาย 3)เลือกเนื้อหาการเรียนรู้ 4)จัดเนื้อหาการเรียนรู้ 5)เลือกประสบการณ์การเรียนรู้ 6)จัดประสบการณ์การเรียนรู้ 7)ประเมินผลและวิธีการประเมินผล โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง วัยใสเข้าใจเพศศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ที่เรียนตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน